

Er det et økonomisk problem, at danskerne får få børn?

Børsen den 21 mars 2024

Danske politikere har på det sidste beklaget, at danskerne ikke får nok børn til at opretholde en befolkning på 5,5 mio. Lars Løkke Rasmussen understregede det som et problem på Moderaternes landsmøde i weekenden, og for de Konservative er det blevet en mærkesag, at danskerne skal have flere børn.

Mens politikerne synes enige, er det fra en enige, er det fra en nationaløkonomisk vinkel slet ikke klart, at der er et problem. Allerførst hører man ofte påstanden, at store lande har en fordel i international konkurrence, og at man derfor mister en fordel, hvis befolkningstallet falder.

Økonomer ved, at hele tankegangen er en misforståelse: Schweiz, Island og Bermuda er ikke just blandt verdens fattige lande.

Et mere reelt problem er, at det kan blive svært at finansiere folks pension i en periode, hvor der kommer relativt få yngre ind i arbejdsstyrken, og mange ældre forlader den. Det er primært dén situation, nogle økonomer er bekymrede for, men den er kun et problem i det omfang, man har et såkaldt "pay-as-yougo"-pensionssystem.

Når folk i arbejde betaler for den ældre generations pension, er en skrumpende arbejdsstyrke en udfordring for statens finanser. I systemer, hvor folk selv sparer op til deres pension - som Danmark siden 1990'erne i stigende grad er blevet - er der ikke noget væsentligt problem. Et tredje muligt problem er, at de ældre bliver endnu ældre. Argumentet er her, at når folk lever længere på pension, er der behov for flere yngre til at betale for pensionen. Det problem er dog parallelt til det andet problem og giver i virkeligheden kun politiske problemer.

Ældre i dag er langt sundere end ældre for en generation siden og kan derfor arbejde til langt senere i livet. Udfordringen med at hæve pensionsalderen, i takt med at folks alderdom bliver sundere, er et politisk og ikke et økonomisk problem.

På samme tid giver de mindre årgange mindre pres på kapacitet i skoler og dagpleje, som alt andet lige burde forbedre de offentlige finanser. Hvorfor det ikke sker, er også et politisk problem.

Sidst, men ikke mindst, har blandt andet George Mason-økonomen Bryan Caplan foreslået, at flere børn er en god idé på langt sigt, fordi der derfor er større chance for en Mozart eller Einstein. Heller ikke her er der dog konsensus - eller bare en klar sammenhæng.

Skiftet fra mange til få børn indebærer ikke blot færre børn, men også bedre forældre og - alt andet lige - bedre skolegang, når dem, der får børn, er dem, der rent faktisk ønsker sig børn og ikke bare får dem, fordi normen er sådan. Økonomer taler derfor om skiftet som en ændring fra kvantitet til kvalitet og således en ændring, hvor færre Einsteinere bliver håndværkere i stedet for fysikere.

Overordnet er der god grund til at interessere sig for, hvad der sker, når et samfunds befolkningstal falder. Men at påstå, at det utvetydigt er et problem, at børnetallet er lavt, er at ignorere, hvor komplekst spørgsmålet er.

Christian Bjørnskov